

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directie Voedsel, Dier en
Consument**

Prins Clauslaan 8
2595 AJ Den Haag
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
www.rijksoverheid.nl/eleni

Onze referentie

242861

Bijlagen

1

17 november 2011

Betreft SO antibioticumgebruik veehouderij en dierziekten

Geachte Voorzitter,

Hierbij reageren wij op de inbreng de leden van uw Kamer in het schriftelijk overleg over antibioticagebruik in de veehouderij en dierziekten zoals vastgesteld op 27 oktober jongstleden. Voor onze algemene visie op antibioticaresistentie en veehouderij verwijzen wij u naar onze brief van 24 oktober jongstleden¹ en de door ons toegezegde brief (novemberbrief) die later deze maand aan uw Kamer zal worden verzonden voor het AO over dit onderwerp van 1 december aanstaande. In die laatste brief zal ook de stand van zaken van relevante toezeggingen en moties worden besproken.

I. Antibioticaresistentie en veehouderij

Advies van de Gezondheidsraad

De leden van de fracties van de PvdA en PvdD vragen naar de implementatie van de aanbevelingen van de Gezondheidsraad. Hiervoor verwijzen wij naar onze reactie op het advies van de Gezondheidsraad van 22 september jongstleden² en de brief van 24 oktober. Voor zover mogelijk is daarin een indicatie van het tijdspad gegeven. Op de adviezen over 3^e en 4^e generatie cefalosporinen komen wij hieronder terug bij de beantwoording van de vragen over een verbod op moderne antibiotica. Voor de overige middelen gelden de aanbevelingen voor de langere termijn, waarbij de Gezondheidsraad stelt dat een alternatief op korte termijn niet voorhanden is of therapeutisch gebruik bij individuele dieren ook op langere termijn mogelijk moet blijven.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2011–2012, 29 683, nr. 105

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2011–2012, 29 683, nr. 104

Registratie van het antibioticumgebruik

PvdA vraagt of al het antibioticumgebruik via veehouders en dierenartsen geregistreerd wordt. De fracties van D66 en de PvdD vragen naar de betrouwbaarheid van het registratiesysteem, en de mogelijkheden die de nieuwe Voedsel en Waren autoriteit (nVWA) krijgt om inzage te krijgen in de geregistreerde gegevens. De fractie van de PvdD vraagt daarnaast of de overheid bereid is om zelf een centraal registratiesysteem op te zetten.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Onze referentie
242861

De centrale registratie van antibioticagebruik door veehouders is geregeld via de autonome verordeningen voor centrale registratie en verantwoording van antibioticagebruik van het productschap voor Vee en Vlees (PVV) en het productschap voor Pluimvee en Eieren (PPE). Deze verordeningen zijn in september 2011 vastgesteld. Op grond van deze productschapverordeningen zijn veehouders in de varkens-, kalver-, rundvee- en vleeskuikensector verplicht om hun antibioticagebruik centraal te registreren. De veehouder moet onder andere de volgende gegevens registreren: de adresgegevens van de veehouder, de naam en registratienummer van zijn dierenarts, het type en hoeveelheid van de geleverde antibiotica en de datum waarop de antibiotica zijn geleverd. Hiermee is de verplichting tot registratie voor alle veehouders in die sectoren publiekrechtelijk vastgelegd en geldt deze ook voor bedrijven die niet deelnemen aan de private kwaliteitssystemen. In de praktijk wordt deze registratie op verzoek van de veehouder uitgevoerd door de dierenarts van de betreffende veehouder. Mede gelet op overwegingen over de eigen verantwoordelijkheid van partijen, draagvlak en uitvoeringslasten overwegen wij daarom thans niet om als rijksoverheid een centraal registratiesysteem op te zetten.

Wij zijn het met genoemde fracties eens dat transparantie van het antibioticagebruik via een betrouwbaar registratiesysteem een essentieel uitgangspunt is voor de uitvoering van het beleid. Om nader inzicht te krijgen in de volledigheid en betrouwbaarheid van het systeem voert KPMG in opdracht van de SDa een audit uit. Deze audit bestaat uit drie fases. De SDa zal ons het rapport over de eerste inventariserende fase toesturen zodra het is afgerond. Wij zullen in de novemberbrief op basis van het rapport over de eerste fase nader ingaan op de vraag in welke mate het registratiesysteem al voldoende en betrouwbare gegevens levert, en hoe eventuele verbeterpunten moeten worden opgepakt.

De veehouderijsectoren en de KNMvD (Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde) hebben toegezegd dat zij de SDa in staat zullen stellen om veelvoorschrijvers en veelgebruikers te kunnen doorgeven aan de nVWA, als door de private kwaliteitssystemen ingezette verbetertrajecten onvoldoende resultaat hebben. De mogelijkheden om deze beschikbaarstelling juridisch vorm te geven worden thans door betrokken partijen uitgewerkt.

De leden van de D66-fractie vragen zich af of gegevens over antibioticumgebruik en benchmarking beschikbaar zijn voor alle partijen in de voedselkolom, zodat spaarzaam antibioticumgebruik een kwaliteitskenmerk zou kunnen zijn. Wij merken op dat gegevens op individueel niveau alleen kunnen worden gebruikt voor het doel waarvoor ze verzameld worden, namelijk benchmarking, zoals dat ook geldt bij bijvoorbeeld de Belastingdienst. Gebruik door niet in de verordening genoemde derden en of andere doelen zoals een kwaliteitskeurmerk past hier niet in. De productschappen zouden hun verordeningen aan kunnen passen zodat gegevens ook voor andere doelen beschikbaar komen, zoals zij dat nu ook doen ten behoeve van gebruik door SDa en nVWA.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Onze referentie
242861

Stichting Diergeneesmiddelenautoriteit

De leden van VVD vragen naar de wijze waarop het kabinet de onafhankelijkheid van de SDa denkt te gaan vormgeven en waarborgen. Bij de beantwoording van deze vraag willen wij voorop stellen dat wij, zoals uiteengezet in onze brief van 24 oktober, ook grote waarde hechten aan de onafhankelijkheid van de SDa. Om reden van draagvlak en beperking van uitvoeringslasten hechten wij daarnaast aan de positie van de SDa als onafhankelijke, privaatrechtelijke stichting.

De stichting heeft zelf haar onafhankelijkheid statutair geborgd op twee niveaus: bestuur en expertcommissie. Aan bestuursleden wordt de voorwaarde gesteld dat zij zonder last of ruggespraak hun functie kunnen uitoefenen en dat zij geen belangen in de sectoren hebben. Het expertpanel bestaat uit onafhankelijke wetenschappers en functioneert onafhankelijk van het bestuur. Om toe te zien op de onafhankelijke positie van de SDa stellen we een commissie van toezicht in om de overheid extra inzicht te bieden in het functioneren van de SDa, de mate waarin doelstellingen worden gehaald en het maatschappelijk belang wordt gediend.

Doelstellingen en afname gebruik

De leden van de SP-fractie willen weten welke reductie van het antibioticagebruik het kabinet wenselijk acht vanuit het oogpunt van volksgezondheid. De Gezondheidsraad concludeert dat het gebruik van antibiotica in de veehouderij bijdraagt aan het resistentieprobleem bij de mens omdat resistente bacteriën van dier naar mens kunnen worden overgedragen. De bijdrage van resistentieontwikkeling in de veehouderij aan de gehele humane resistentieproblematiek is niet goed te bepalen. Naar oordeel van de Gezondheidsraad zijn er duidelijke aanwijzingen dat de kans op antibioticaresistentie in de veehouderij groeit met een toenemende omvang en frequentie van antibioticagebruik. Daarom vindt het kabinet dat het gebruik van antibiotica in de veehouderij drastisch teruggebracht moet worden.

17 november 2011

Onze referentie
242861

De leden van de PvdA vragen naar een onderbouwing van de afname van het antibioticumgebruik, naar illegaal gebruik van antibiotica en hoe de urgentie van de vermindering van antibioticaresistentie gerijmd kan worden met de doelen van 20% en 50% reductie. De leden van de PvdD-fractie bepleiten een reductie-doelstelling van -90% in plaats van 50% in 2013 en vragen hoe zich dit verhoudt tot de kosten die in de toekomst gemaakt zullen worden als resultaat hiervan.

De gerapporteerde afname van het antibioticumgebruik is gebaseerd op cijfers van de MARAN-rapportage, die door het Landbouw-economisch Instituut (LEI) van de WUR wordt opgesteld (zie <http://www.maran.wur.nl>). Die cijfers geven aan dat de betrokken partijen op koers liggen om de geformuleerde doelstelling voor 2011 te halen. Bij de suggestie van de leden van de PvdA dat de doelstellingen van 20% en 50% niet ambitieus genoeg zijn, merken wij op dat wij de doelstellingen zien als minimum. Betrokken partijen spannen zich in om waar mogelijk verder te reduceren. Wij hebben gekozen voor ambitieuze en haalbare doelstellingen, waar betrokken partijen forse inspanningen voor moeten leveren. Verdere reductie daarna is nodig. Op de lange termijn (ook na 2013) zetten wij ons in voor een structureel laag gebruik van antibiotica in de veehouderij. Dat een structureel laag gebruik van antibiotica mogelijk is, blijkt uit de resultaten die voorlopers laten zien. Om dit te bereiken moet worden gewerkt aan een structurele verbetering van de diergezondheid via onder andere aanpassing van stal- en management-systemen.

Illegaal gebruik is per definitie moeilijk in kaart te brengen. Op dit moment is de divisie Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de nVWA aan het onderzoeken of een gefundeerde extrapolatie kan worden gegenereerd.

De leden van de D66-fractie vragen naar de uitwerking van de reductiedoelstellingen, en meer specifiek of een absolute doelstelling niet beter is dan een relatieve doelstelling (reductie ten opzichte van 2009). Wij hebben aan de SDa gevraagd om mogelijkheden voor de precisering van de reductiedoelstellingen en zullen u conform toezegging in de novemberbrief daarover informeren.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen naar de grondslag van de verwachting dat de eerste voorgeschreven reductiedoelstelling van 20% wordt behaald. De leden van de PvdA vragen welke maatregelen klaarliggen als de 20% niet gehaald wordt. Het kabinet acht het aannemelijk dat de reductiedoelstelling voor 2011 wordt gehaald op grond van zowel de verkoopcijfers over 2010, die 12% lager zijn dan in het referentiejaar 2009, als de gebruikcijfers over 2010, zoals verzameld op een steekproef van bedrijven. Die cijfers laten een gunstig beeld zien. Daarom zijn maatregelen voor wanneer de reductie van 20% niet gehaald wordt, niet aan de orde.

Naast de kwantitatieve reductiedoelstellingen van minimaal 20% en 50% moeten ook kwalitatieve doelstellingen worden gesteld. Aan de SDA is gevraagd om mogelijkheden voor specificering van de normen, onder andere per diersoort en per groep middelen. Wij zullen u conform toezegging in de novemberbrief over de stand van zaken informeren.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Onze referentie
242861

Omdat gegevens uit verschillende systemen bij elkaar gebracht moeten worden, is het op dit moment nog niet mogelijk om met een druk op de knoop alle cijfers te produceren. Wij verwachten half november de gegevens over het eerste halfjaar van 2011, die dan ook de laatste tussenstand weergeven. De verkoopcijfers zijn zoals de PvdD veronderstelt inderdaad afkomstig van FIDIN, de gebruikcijfers zijn afkomstig van een steekproef van bedrijven die het LEI uitvoert.

De leden van de fractie van de PvdD vragen naar verschuivingen in gebruik naar derde en vierde generatie antibiotica. Voor de cijfers over verschuivingen binnen het gebruik van verschillende groepen diergeneesmiddelen verwijzen wij naar de eerdergenoemde MARAN-rapportage. Die cijfers wijzen uit dat ook het totale gebruik van 3^e en 4^e generatie cefalosporinen en fluoroquinolonen is gedaald. Wij delen dan ook niet de conclusie van de PvdD dat de algemene reductie in het antibioticumgebruik (ook van derde en vierde generatie cefalosporinen en van fluoroquinolonen) zal leiden tot een toename van de resistentieproblematiek. Wel zijn wij van mening dat een sterkere reductie van het gebruik van die middelen noodzakelijk is, vandaar de specifieke maatregelen naar aanleiding van het advies van de Gezondheidsraad en het verzoek aan de SDA voor specificering van normen.

De leden van de fractie van de PvdD vragen naar de extra kosten die er in de zorg zijn gemaakt sinds de veegerelateerde MRSA- en ESBL-bacteriën. Voor de extra kosten die in de zorg worden gemaakt voor het screenen en het in toom houden van de veegerelateerde MRSA willen wij u verwijzen naar de beantwoording van de vragen van het Kamerlid Thieme (PvdD) over de opnamestops in Nederlandse ziekenhuizen door besmettingen met de MRSA-bacterie, die veelal is terug te voeren naar veegerelateerd antibiotica gebruik³. Hierin geven wij aan dat deze extra kosten in 2010 naar schatting 400.000 euro bedroegen. Overigens heeft de Gezondheidsraad in haar advies 'Antibiotica in de veeteelt en resistente bacteriën bij mensen' geadviseerd de nu geldende maatregelen te handhaven. De herkomst van een ESBL-producerende bacterie is erg moeilijk te herleiden. Hierdoor is het ramen van de extra kosten in de zorg naar aanleiding van veegerelateerde ESBL-producerende bacteriën niet goed mogelijk.

³ Aangangsel van de Handelingen, 2011-2012, nr. 489

Toelating antibiotica

De leden van de fracties van de PvdA en PvdD vragen naar een verbod op moderne antibiotica die ook in de humane gezondheidszorg worden toegepast. De leden van de fractie van GroenLinks vragen naar het opstellen van een zwarte lijst. Wij staan achter het advies van de Gezondheidsraad inclusief de inperking van veterinair gebruik van bepaalde middelen. Hiervoor verwijzen wij naar onze brief van 22 september. De implementatie van de adviezen zal een gezamenlijke inspanning van alle betrokken actoren vergen.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Onze referentie
242861

Voor de mogelijkheid van een verbod op of een 'zwarte lijst' met moderne antibiotica van overheidswege wijzen wij op het volgende. De regelgeving rond de markttoelating van diergeneesmiddelen is Europees bepaald. Een absoluut verbod op een in Europa toegelaten middel is dan ook niet mogelijk. De maatregelen die wij wel nationaal kunnen nemen, met name om het gebruik van bepaalde middelen sterk in te perken, hebben wij in genoemde brief uiteen gezet. Binnenkort start een herziening van de Diergeneesmiddelenrichtlijn. In de brief van 22 september geven wij in reactie op het advies van de Gezondheidsraad al aan ons Europees in te zetten voor de implementatie van een aantal adviezen, waaronder de reservering van moderne en nieuwe antibiotica voor humane toepassing.

De leden van de fractie van het CDA vragen naar de situatie waarin geen veterinaire middelen zijn toegelaten voor een bepaalde besmetting. Voordat een diergeneesmiddel bij voedselproducerende dieren mag worden toegepast, moet de werkzame stof op veiligheid zijn beoordeeld. Zodra een veestapel besmet is met een bacterie die ongevoelig is voor de beoordeelde veterinaire antibiotica zijn de dieren uitbehandeld. De uiterste consequentie daarvan kan zijn dat de dieren sterven of moeten worden gedood, al zal zich dat in de praktijk zelden voordoen. Zo mogen carbapenems niet bij voedselproducerende dieren worden gebruikt, ook niet via de zogenoemde cascaderегeling. Zoals aangegeven in onze reactie op het advies van de Gezondheidsraad willen wij ook voor de toekomst voorkomen dat middelen als carbapenems veterinair worden toegepast.

Preventief gebruik en gevoeligheidsbepaling

De leden van de fractie van de PvdA, CDA, GroenLinks en PvdD vragen naar het verbod op preventief gebruik van antibiotica. De Gezondheidsraad stelt in haar advies dat verschillende middelen voor preventief en systematisch gebruik bij dieren moeten worden uitgesloten. In de brief van 8 december 2010⁴ staat onder andere aangekondigd dat de toepassing van antibiotica in groepen dieren zonder dat sprake is van klinisch zieke dieren niet meer wordt toegestaan.

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 29 683, nr. 65

Hiertoe hebben wij in maart opdracht gegeven de gebruiksvoorschriften van de toegelaten antibiotica aan te passen en de term 'preventie' in de indicatie te schrappen. In Nederland geldt de wettelijke verplichting om toe te dienen conform deze gebruiksvoorschriften. Indien hiervan wordt afgeweken, kan handhavend worden opgetreden. De preventieve toepassing van antibiotica bij een groep gezonde dieren is met de aanpassing van de gebruiksvoorschriften derhalve niet meer toegestaan. Behandeling van een koppel dieren is wel nog toegestaan indien ziekteverschijnselen bij een aantal dieren in het koppel zijn vastgesteld. Dit kan noodzakelijk zijn om de verspreiding van besmettelijke ziektes te voorkomen, waarbij de overige dieren onnodig leed wordt bespaard. Het is inderdaad waar dat in dat geval binnen een koppel dieren niet alle dieren ziekteverschijnselen vertonen. Er is geen grens vastgelegd voor de verhouding van het aantal zieke en gezonde dieren. Het is aan de dierenarts om op zorgvuldige wijze een diagnose te stellen en te adviseren over de behandeling en over maatregelen om de verspreiding van ziekten tegen te gaan.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Onze referentie
242861

De nVWA ziet erop toe dat koppelbehandeling plaatsvindt conform de genoemde gebruiksvoorschriften. Bij geconstateerde overtreding van de voorschriften wordt handhavend opgetreden. Bij twijfelgevallen over de zorgvuldigheid waarmee tot behandeling is overgegaan, wordt de zaak voorgelegd aan het Veterinair Tuchtcollege.

De 3^e en 4^e generatie cefalosporinen die veterinair zijn toegelaten, mogen alleen worden toegepast bij de behandeling van individuele zieke dieren. De behandeling van een koppel dieren waarin zich ook gezonde individuen bevinden, is met deze middelen dan ook niet toegestaan.

De leden van de fractie van het CDA vragen naar de verplichte gevoeligheidsbepaling. Zoals al aangekondigd in onze brief van 22 september in reactie op het advies van de Gezondheidsraad zal de verplichting om voorafgaand aan de behandeling een gevoeligheidsbepaling uit te voeren gaan gelden voor de toepassing van antibiotica die behoren tot de groepen 3^e en 4^e generatie cefalosporinen en fluoroquinolonen. Daarnaast zal de verplichte gevoeligheidsbepaling gaan gelden voor alle niet-veterinair toegelaten humane middelen, zoals carbapenems, die in uitzonderingsgevallen bij gezelschapsdieren zouden kunnen worden toegepast. De verplichting zal gelden voor alle diersoorten. Verder verwijzen wij u in dit verband naar bovengenoemde reactie op het advies van de Gezondheidsraad.

De leden van de fractie van het CDA vragen bij het preventief gebruik ook naar droogzetters. Ook bij antibiotica die als 'droogzetter' worden gebruikt hebben wij de term preventie geschrapt uit de bijsluiters, waar de Europese bepalingen dat toelaten.

De aanpassing van de bijsluiter houdt in dat de middelen alleen met een specifieke aanleiding mogen worden gebruikt voor de behandeling van (sub)klinische infecties. De noodzaak van het gebruik moet op zorgvuldige wijze zijn onderbouwd.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Onze referentie
242861

Regulering door de sectoren

De leden van de fractie van de PvdA vragen welke stappen in de sectoren gezet zijn om het gebruik van antibiotica te reguleren. In de productschapverordeningen voor registratie en verantwoording antibioticagebruik voor de varkens, vleeskalver, runder en vleeskuikenhouderij is de bepaling opgenomen dat de veehouder zijn bedrijf voert conform het in samenwerking met zijn dierenarts opgestelde bedrijfsgezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan. In het bedrijfsbehandelplan is opgenomen op welke wijze antibiotica op het bedrijf worden ingezet. De inzet van antibiotica moet gebaseerd zijn op de meest recente formularia van de KNMvD. Afhankelijk van de sector wordt hierop toegezien door het productschap of het private kwaliteitssysteem.

Het kwaliteitssysteem IKB varken bereidt een besluit voor om per 1 januari 2012 het gebruik van derde en vierde generatie cefalosporinen en fluoroquinolonen te verbieden. Bij dit kwaliteitssysteem is 98% van de varkenshouders aangesloten. Controle op de eisen van het private kwaliteitssysteem worden uitgevoerd door de certificerende instelling.

Per 1 oktober 2011 zijn nieuwe voorschriften opgenomen in het kwaliteitssysteem IKB vleeskalveren. Met deze voorschriften mogen dierenartsen alleen onder bepaalde voorwaarden cefalosporinen, (fluoro)quinolonen en de langwerkende macroliden inzetten bij vleeskalverenbedrijven. Zo mogen cefalosporinen alleen worden ingezet bij individuele behandeling van kalveren, en nooit voor een (deel) koppelbehandeling. Bovendien mogen cefalosporinen pas worden ingezet als een eerste behandeling met een ander diergeneesmiddel geen of onvoldoende effect heeft. Circa 98% van de vleeskalveren valt onder de IKB regeling. De certificerende instantie (SKV) voert controles uit op het correct gebruik van bovenstaande in het kader van het IKB kwaliteitssysteem.

In het kwaliteitssysteem van de melkveehouderij is vastgelegd dat de dierenarts alleen die middelen voor bepaalde aandoeningen mag voorschrijven die in het formularium van de KNMvD zijn opgenomen. Het gebruik van derde en vierde generatie cefalosporinen als droogzetter is in het formularium niet opgenomen. De dierenarts kan bij hoge uitzondering deze middelen voorschrijven als na een gevoeligheidsbepaling blijkt dat er geen alternatief voorhanden is. De certificerende instelling Qlip houdt toezicht op naleving van de eisen uit de kwaliteitssystemen in de zuivel. Het COKZ houdt toezicht op deze systemen door middel van het principe "toezicht op controle".

Dierenarts

De leden van de fracties van de PvdA, SP, Groenlinks, D66 en de Partij voor de Dieren hebben vragen over de positie van de dierenarts, de rol van professionele richtlijnen (hiertoe behoren onder andere de formularia) en het ontkoppelen van het voorschrijven en verkopen van antibiotica door de dierenarts.

Wij hebben laten onderzoeken welke maatregelen of combinatie van maatregelen voor een meer onafhankelijke positie van de dierenarts kunnen zorgen. De mogelijk toegevoegde waarde van ontkoppeling wordt daarin meegenomen. Het onderzoek wordt momenteel afgerond. In onze novemberbrief komen wij conform toezegging op dit onderwerp terug.

Handhaving en toezicht

De leden van de fractie van de VVD vragen in welk geval sprake is van een strafbaar feit, als de nVWA gegevens van veehouders en dierenartsen ontvangt die onevenredig veel antibioticum gebruiken respectievelijk voorschrijven. Wij merken op dat een hoog antibioticumgebruik op zichzelf geen overtreding is, mits voorschrijven en toediening conform de voorschriften over toepassing, gebruik en registratie van antibiotica plaatsvinden. Een hoog antibioticumgebruik kan voor de nVWA wel mede aanleiding zijn voor nadere inspectie en controle op de naleving van de Diergeneesmiddelenwet en de Wet uitoefening diergeneeskunde.

De leden van de fractie van de PvdA vragen wat strenger toezicht op gebruik van derde en vierde generatie cefalosporinen inhoudt, hoe gecontroleerd wordt of de gevoeligheidsbepaling is uitgevoerd en welke sancties er zijn.

Strenger toezicht op derde en vierde generatie cefalosporinen houdt in dat de nVWA in 2011 en 2012 meer capaciteit beschikbaar stelt om ook specifiek toezicht te houden op pluimveebedrijven op het gebruik van deze middelen, die niet voor pluimvee geregistreerd zijn. Of een gevoeligheidsbepaling is uitgevoerd, kan worden gecontroleerd aan de hand van de administratie van de dierenarts. Bij een overtreding van voorschriften zal handhavend worden opgetreden. Bij twijfelgevallen over de zorgvuldigheid waarmee tot behandeling is overgegaan, zal de zaak worden voorgelegd aan het Veterinair Tuchtcollege.

De strafbare feiten uit de diergeneesmiddelenwetgeving zijn strafbaar gesteld in de Wet op de Economische Delicten. Het betreft doorgaans feiten waarop een maximum boete van de 6de categorie (maximaal 76.000 Euro) en een gevangenisstraf van ten hoogste 6 jaar staat. In de praktijk komt dit echter meestal uit op boetes van tussen de 250 en 1500 Euro. Sancties jegens de dierenarts op grond van het tuchtrecht kunnen zijn een waarschuwing, berisping, een boete van ten hoogste 19.000 Euro en een gehele of gedeeltelijke schorsing of ontzegging van de bevoegdheid tot uitoefening van de diergeneeskunde.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Onze referentie
242861

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen of bij project poortwachter meer 3de en 4de generatie antibiotica werden voorgeschreven dan op basis van de beroepsstandaarden zou mogen, of het rapport naar de Kamer gestuurd kan worden en welke consequenties de resultaten van het project hebben gehad voor de dierenartsen. De nVWA heeft het voorschrijven van antibiotica door dierenartsen in de varkenshouderij onderzocht met gegevens uit 2009. Het rapport is te vinden op de site van de nVWA en is als bijlage bij deze brief gevoegd. In dit onderzoek is het voorschrijfgedrag van 66 varkensdierenartsen bij 83 varkenshouders geanalyseerd. Dit onderzoek liet inderdaad zien dat 3de en 4de generatie antibiotica in te veel gevallen onzorgvuldig voorgeschreven en toegepast werden.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Onze referentie
242861

Het doel van het project was om een beeld te krijgen van het voorschrijfgedrag door dierenartsen en het gebruik in de praktijk. Het onderzoek heeft geen consequenties gehad voor betrokken veehouders en dierenartsen. Zonder open dialoog was het minder goed mogelijk geweest inzichtelijk te maken wat redenen waren om regelgeving niet na te leven. Bij de voorbereiding van het project (in 2009) is daarom besloten niet handhavend op te treden. De nVWA herhaalt het onderzoek in de varkenshouderij in 2012 op basis van gegevens over 2011. Nog dit jaar voert de nVWA een vergelijkbaar project uit in de pluimveehouderij om het voorschrijfgedrag van pluimveedierenartsen te toetsen. Indien de nVWA in de huidige en toekomstige onderzoeken overtredingen constateert, wordt direct strafrechtelijk en/ of tuchtrechtelijk opgetreden.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen of het kabinet het standpunt deelt van de commissie Van Doorn over de corrigerende werking van het tuchtrecht, dan wel of daar een onderzoek naar moet komen. Wij hebben opdracht gegeven voor een onderzoek naar de positie van de dierenarts, waarin ook gekeken is naar het veterinaire tuchtrecht. Dat onderzoek wordt nu afgerond. Wij komen hier in de novemberbrief op terug.

De leden van de fractie van de PvdA geven aan dat streng toezicht moet plaatsvinden op het voorkomen van antibiotica in vlees voor menselijke consumptie. Dit toezicht is er. Vlees en andere producten worden veelvuldig getest op het voorkomen van antibiotica residuen. Voor residuen van antibiotica gelden reeds strenge veiligheidsnormen, de zogenoemde Maximale Residu Limieten (MRL). Gekeken wordt of de wettelijk vastgestelde wachttermijn (periode tussen laatste toediening van antibiotica en het produceren van dierlijke producten voor consumptie) is aangehouden en of de MRL niet zijn overschreden.

17 november 2011

Onze referentie
242861

De leden van de fractie van D66 vragen naar een onderbouwing van de 1 miljoen Euro aan middelen voor toezicht aan de hand van concrete beleidsresultaten die hiermee bereikt kunnen worden, (bijvoorbeeld toegenomen pakkans of aantal inspecties). Ook de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen waarvoor de 1 miljoen Euro extra voor toezicht op het antibioticumgebruik in de veehouderij wordt ingezet.

Het bedrag van 1 miljoen Euro wordt ingezet voor toezicht en de handhaving op het domein diergeneesmiddelen bij de nVWA, wat betekent dat dit domein wordt uitgebreid met 8 fte die zich specifiek op toezicht en handhaving op antibioticumgebruik richten. In totaal wordt in 2011 en 2012 24 fte ingezet op het Domein diergeneesmiddelen. Het verscherpte toezicht moet leiden tot een hogere pakkans in combinatie met een sanctie die binnen kortere tijd na constatering van het feit geëffectueerd wordt. Het verscherpte toezicht wordt met behulp van risico-gebaseerde controles en effectmetingen uitgevoerd. Na elk project wordt gekeken hoe het toezicht heeft bijgedragen aan de reductiedoelstelling.

De intensivering is in 2011 onder andere ingezet op verscherpt toezicht op de volgende punten.

- Registratie en gebruik diergeneesmiddelen freeriders in de varkenshouderij
- Gebruik derde en vierde generatie middelen op kuikenbroederijen,
- Voorschrijfgedrag van dierenartsen op vleeskuikenbedrijven,
- Antibioticumgebruik bij witvleeskalveren
- Antibioticumgebruik op vleeskuikenbedrijven
- Fabrikanten van gemedicineerde diervoeders
- Invulling formulier "Voedsel Keten Informatie" op slachterijen

Tevens wordt een onderzoek naar illegale handel afgerond

De leden van de fractie van de VVD vragen hoe de internethandel in geneesmiddelen zal worden aangepakt. De nVWA heeft sinds enige jaren een speciaal team dat zich volledig richt op internethandel. In 2010 is het aantal internetrechercheurs verhoogd van 2 naar 3. De handel in (grondstoffen van) antibiotica vormt één van de speerpunten. Daarnaast heeft de nVWA zogenaamde Internet Save Points (ISP) ingericht. Door deze ISP te gebruiken kan de toezichthouder "onzichtbaar" surveilleren op internet. Hierdoor wordt de toezicht capaciteit op internet aanzienlijk vergroot.

Internationaal

De leden van de fractie van het CDA vragen naar de visie van het kabinet op het Europese traject van reductie van antibioticumgebruik van mens en dier. Wij onderschrijven dat de resistentieproblematiek een mondiaal probleem is en daarom vraagt om een internationale benadering.

In Europa is sprake van een snel toenemend bewustzijn van de ernst van de problematiek zowel op humaan als op veterinair terrein bij de Europese Commissie en bij diverse lidstaten. Voorbeelden van initiatieven die hieruit zijn voortgekomen liggen op het terrein van surveillance van gebruik van antibiotica, stimulering van de ontwikkeling van nieuwe antibiotica, het formuleren van doelstellingen voor verantwoord gebruik en op het gebied van voedselveiligheid.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Onze referentie
242861

Op 17 november a.s. presenteert de Europese commissie haar overkoepelende strategie voor de aanpak van de resistentieproblematiek in Europa. Wij zullen daar, conform toezegging, in onze novemberbrief op reageren. Vooruitkijkend verwachten we dat, in aansluiting hierop, tijdens het voorzitterschap van Denemarken verdere concrete stappen gezet kunnen worden om de antibioticaproblematiek in de breedte daadwerkelijk aan te pakken. Ook in Europees verband staat antibioticaresistentie hoog op de agenda. De Nederlandse inzet is daarbij steeds gericht op sterke sturing vanuit Nederland vanuit haar humane koploperspositie en op aansluiting bij de humane en veterinaire maatregelen die in Nederland zijn en worden genomen.

De leden van de fractie van D66 vragen of er contacten met andere lidstaten en met de Eurocommissaris voor gezondheidszorg zijn geweest over invoering van een Europees verbod op antibiotica genoemd door de Gezondheidsraad. In antwoord hierop kunnen wij meedelen dat de staatsecretaris van EL&I reeds vorig jaar, in aanloop naar de Europese strategie, de urgentie van de antibioticaproblematiek onder aandacht heeft gebracht van Eurocommissaris Dalli. Het advies van de Gezondheidsraad is op ambtelijk niveau reeds besproken met Denemarken en België. Het advies zal binnenkort onder de aandacht worden gebracht van Finland, Duitsland en Frankrijk. Eén en ander om draagvlak te verkrijgen voor ons standpunt dat toelating en gebruik van kritische antibiotica in de dierhouderij op Europees niveau tot een minimum moeten worden beperkt.

De leden van de D66-fractie vragen de Kamer tijdig te informeren over het werkprogramma van de Deense regering ten aanzien van antibioticaresistentie. Het officiële werkprogramma van een voorzitterschap wordt altijd pas gepubliceerd in de week voor het voorzitterschap begint, of soms zelfs pas tijdens de eerste week van hun voorzitterschap. Ook het meer specifieke programma op landbouw/veterinair terrein komt pas in de eerste maand van een voorzitterschap aan de orde in de Landbouwwraad.

Onderzoek

De leden van de fractie van D66 vragen wanneer het advies van ZonMw kan worden verwacht. Wij hebben ZonMw niet om advies gevraagd, aangezien deze organisatie als instantie voor stimulering en programmering van onderzoek in gezondheid en zorginnovatie het verstrekken van advies niet tot taak heeft.

Wel hebben wij ZonMw verzocht een inventarisatie uit te voeren van afgerond en lopend onderzoek naar antibioticagebruik en antibioticaresistentieontwikkeling in de veehouderij. De inventarisatie wordt later deze maand verwacht.

Directie Voedsel, Dier en Consument

Resistente schimmels

17 november 2011

De leden van de SP-fractie vragen naar de opkomst van resistente schimmels. De leden van de D66-fractie vragen daarnaast of de sturingsfilosofie van antibioticaresistentie ook wordt toegepast in de aanpak van resistentie bij schimmels.

Onze referentie
242861

In toenemende mate wordt in Nederland resistentie waargenomen bij schimmels die ernstige infecties kunnen veroorzaken bij patiënten met verminderde gastheerweerstand. De resistentie is gericht tegen de klasse van de azolen, de belangrijkste groep antischimmelmiddelen, die gebruikt wordt bij de behandeling van schimmelziekten. Deze azolen worden ook toegepast als werkzame stoffen in zowel gewasbeschermingsmiddelen als biociden. Bij biociden moet u vooral denken aan conserveringsmiddelen en aan aangroeiwerende verven. Hoe de resistentie is ontstaan is niet bekend.

Het is thans niet aan te geven hoe de toekomstige verspreiding van deze resistentie eruit zal zien. Recent is een referentielaboratorium ingesteld dat wordt gefinancierd door het ministerie van VWS. De ontwikkeling van over het aantal patiënten en mogelijke nieuwe risicogroepen zal door dit referentielaboratorium nauwlettend worden gevolgd.

Voor zowel gewasbeschermingsmiddelen als biociden geldt een toelatingsregime. Voordat een werkzame stof/middel op de markt wordt gebracht, moet de aspirant toelatinghouder aantonen dat de risico's van deze stof of dit middel aanvaardbaar zijn voor mens, dier en milieu. Risico op resistentieontwikkeling maakt hier ook onderdeel van uit. Daarnaast is voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen de EU-richtlijn 'Duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen' richtinggevend voor het kabinet. Deze richtlijn verplicht de lidstaten om een Nationaal actieplan (NAP) op te stellen. Dat plan wordt, zoals toegezegd, uiterlijk 1 april 2012 aan uw Kamer aangeboden. Wij zullen in het NAP aangeven hoe wij de problematiek van resistentie van schimmels voor azolen in de landbouw willen aanpakken.

Ook internationaal is er aandacht voor deze problematiek. Binnenkort zal tijdens een expert meeting, georganiseerd door het Europese Centrum voor infectieziekten (ECDC), worden gesproken over de relatie tussen de opkomst van deze resistente schimmel en het gebruik van azolen. Ook zal worden gesproken over de verwachtingen van ontwikkelingen en verspreiding in de toekomst. Voor een gefundeerde uitspraak over beide onderwerpen is het verstandig om de uitkomst van de ECDC expert meeting in Stockholm af te wachten.

Overige vragen over antibioticumresistentie

De leden van de fractie van de PvdA stellen dat het te laat is voor zelfregulering en wijzen erop dat de overheid een verantwoordelijkheid heeft inzake de volksgezondheid. Voor onze sturingsvisie verwijzen wij naar onze brief van 24 oktober en de novemberbrief.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen om een reactie van het kabinet op het gestelde belang van een systeemverandering in de intensieve veehouderij. De staatssecretaris van EL&I zal in zijn visie op de veehouderij die hij in november aan uw Kamer zal zenden ingaan op schaalgrootte en de verduurzaming van de veehouderij. Korthedshalve verwijzen wij daarom naar die brief.

De leden van de SP-fractie vragen naar de toename van antibiotica in het milieu. Er zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd naar het voorkomen van (dier)geneesmiddelen in het milieu. De onderzoeksresultaten bieden geen mogelijkheid om een eenduidig overzicht te geven van de mate en zwaarte van de verspreiding van antibiotica in het milieu. Er zijn vele transmissieroutes waardoor antibiotica in de verschillende milieucapartimenten terecht kunnen komen. (Dier)geneesmiddelen horen uiteraard niet in het milieu thuis. Dit onderstreept dan ook het belang van de aanpak van het antibioticumgebruik.

De leden van de fractie van D66 merken op dat inperking van het gebruik van bepaalde antibiotica minder effectief kan zijn als de maatregel in slechts een deel van de landen die vlees leveren aan de Nederlandse markt wordt ingevoerd en vragen het kabinet uiteen te zetten wat de verdeling van de herkomst van in Nederland verkocht vlees is tussen binnen en buitenland zowel binnen als buiten de Europese Unie (EU).

De Productschappen Vee, Vlees en Eieren (PVE) schatten dat vlees en producten op basis van rauw vlees in de Nederlandse detailhandel de volgende oorsprong heeft.

	oorsprong NL	oorsprong EU (niet NL)	oorsprong niet-EU
kip	> 90%	< 10% (met name DU en BE)	-
kalkoen	0%	100% (met name DU)	-
varkenvlees	80 - 90%	10-20% (met name DU en BE)	-
rundvlees*	30 - 40%	50-60% (met name IR en FR)	10% (m.n. Argentinië)
kalfsvlees	> 95%	< 5% (met name DU)	-
lamsvlees	20 - 30%	10% (met name VK en BE)	60-70% (m.n. Nieuw-Zeeland)

Bron: PVE (raming)

De cijfers voor rundvlees hebben geen betrekking op rundergehakt. Een betrouwbare oorsprongsverdeling van het vlees dat voor de gehaktproductie wordt gebruikt is niet te geven.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Onze referentie
242861

De productschappen merken op dat deze cijfers niet één op één overeenkomen met productie- en in- en uitvoerstatistieken. Veel geïmporteerd vlees kent namelijk een andere bestemming dan de detailhandel (horeca, verwerking) of wordt weer geëxporteerd.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Onze referentie
242861

De leden van de D66-fractie vragen voorts wat de juridische mogelijkheden zijn om eisen te stellen in nationaal of Europees verband aan geïmporteerde vleesproducten op het punt van antibioticagebruik. Regels voor intracom-munautaire handel in vlees en import uit derde landen worden in Europees verband vastgesteld. Eisen ten aanzien van antibioticagebruik in het buitenland kunnen derhalve alleen in Europees verband gesteld worden, waarbij tevens rekening gehouden zal moeten worden met overige internationale afspraken, waaronder de afspraken in het kader van de Wereld Handelsorganisatie (WTO).

De leden van de fractie van de PvdD vragen naar de uitfasering van gemedicineerd veevoeder. Deze uitfasering betreft een privaat initiatief van veevoederproducenten verenigd binnen de NEVEDI. Alternatieven, zoals drinkwatermedicatie, zijn voor sommige middelen toegestaan. Wij merken op dat die alternatieve toedieningswijzen ook risico's kunnen vormen voor de ontwikkeling van antibioticumresistentie.

De leden van de fractie van de Partij van de Dieren vragen om een reactie op het Rikilt-onderzoek waaruit een hoger antibioticagebruik op grote varkensbedrijven in varkensdichte gebieden en op gemengde bedrijven blijkt. Het betreffende onderzoek is in opdracht van het ministerie van EL&I uitgevoerd over de jaren 2004 tot 2007. Het werd afgerond in 2009 en de resultaten ervan zijn gepubliceerd in de Journal of Animal Science van juni 2011. In het onderzoek is gekeken naar factoren die gerelateerd zijn aan het antibioticumgebruik op vleesvarkensbedrijven en op zeugenbedrijven (alleen de biggen), op basis van data uit de periode 2004-2007. De factoren betroffen technisch-economische kengetallen.

Zowel bij de vleesvarkens als bij de biggen bleek dat het antibioticumgebruik significant gerelateerd was aan bedrijfstype en dat het gebruik hoger was op gemengde bedrijven dan op gespecialiseerde bedrijven. Deze factor verklaart echter maar een gering deel van het verschil in antibioticumgebruik op beide bedrijfstypen, evenals de andere onderzochte technisch-economische factoren. Eén van de conclusies van het onderzoek was dat waarschijnlijk andere factoren, zoals sociale aspecten, een rol spelen. Deze zijn echter binnen dit onderzoek niet in beschouwing genomen.

17 november 2011

Onze referentie
242861

Wij wijzen erop dat het onderzoek betrekking heeft op de periode tot 2007. Inmiddels hebben zich echter diverse ontwikkelingen voorgedaan, zoals onder meer het verbod op het gebruik van groeibevorderaars in 2006, ondertekening van de Convenant door de veehouderijsectoren in het kader van de Task Force Antibioticaresistentie, diverse praktijkprojecten, zoals "innovatieprogramma antibioticavrije ketens" en "Zicht op Gezonde Dieren", en vele andere maatregelen gericht op het verminderen van het gebruik van antibiotica. Al deze maatregelen hebben ertoe geleid dat sindsdien het antibioticagebruik aanzienlijk is afgenomen, ook in de varkenshouderij, zoals blijkt uit de MARAN-rapportage.

De leden van de SP-fractie vragen welke hygiënevoorschriften worden geadviseerd bij de bereiding van kip. In het algemeen wordt geadviseerd kippenvlees volledig te garen, zodat alle delen van het vlees een temperatuur van minimaal 70°C bereikt hebben. Omdat ESBL-producerende bacteriën geen sporenvormers zijn, is deze maatregel afdoende. Daarnaast worden maatregelen geadviseerd om kruisbesmetting in de keuken (of barbecue) te voorkomen zoals het gebruik van verschillende snijplanken, messen en vorken en het niet aanraken van het kippenvlees of binnenkant van de verpakking met de handen. Deze voorschriften zijn in overeenstemming met alle in de wetenschappelijke literatuur bekende gegevens. Dit is wettelijk geregeld met de verplichte etikettering van pluimveevlees zoals voorgeschreven staat in de Warenwet : «Let op, geef schadelijke bacteriën geen kans. Zorg daarom dat deze bacteriën niet via de verpakking, uw handen of het keukengerei in uw eten terecht komen. Maak dit vlees door en door gaar om deze bacteriën uit te schakelen.» Uit onderzoeken naar uitbraken van voedselgebonden ziekteverwekkers is gebleken dat naleving van deze hygiënevoorschriften de risico's van voedselinfectie afdoende beheerst. Er zijn geen risico's bekend voor speciale doelgroepen veroorzaakt door voedselgebonden pathogenen, die niet door naleving van deze hygiënevoorschriften beheerst worden.

II. Dierziekten

Aanpak zoönotische dierziekten

De leden van de PvdA stellen het functioneren van het Bestuurlijk Afstemmings-overleg (BAO) en het Outbreak Management Team (OMT) aan de orde. De minister van VWS is met de beantwoording van de vragen inzake de landelijke nota gezondheidsbeleid d.d. 29 september 2011 (TK 32793, nr. 7 vraag 53) ingegaan op de "onvoldoende raadpleging" van het BAO. Voor de aanpak van zoönosen is een nieuwe structuur ingericht, waarbij een nieuw BAO-Z is gevormd (TK 28 286, nr 505). Nieuw is de 'rode knop procedure', waardoor burgemeester/voorzitter veiligheidsregio kan vragen om een BAO-Z, dit is dus een extra mogelijkheid om tijdige aanpak te waarborgen.

Dit BAO-Z is al een keer bijeen geweest naar aanleiding van het OMT-Z advies inzake de Q-koortsmaatregelen. Het OMT-Z verstrekt VWS en EL&I het humaan-veterinaire deskundigen advies, dat aan het BAO-Z voorgelegd kan worden ter advisering over de bestuurlijke uitvoeringsaspecten van een infectieziektecrisis.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Onze referentie
242861

De leden van de PvdA fractie en van de Partij van de Dieren vragen om te borgen dat de belangen van volksgezondheid prevaleren bij de aanpak van zoönosen en de resistentieproblematiek. Uit de ingestelde risicoanalysestructuur (TK 28286, nr. 445) blijkt dat de regierol in het volksgezondheidsdomein is belegd. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden voor beleidsterreinen zijn wettelijk georganiseerd. De ministerraad neemt besluiten op basis van collegiaal bestuur. Het volksgezondheidsbelang is stevig belegd en derhalve acht het kabinet heroverweging van de besluiten omtrent deze risicoanalysestructuur niet nodig. De leden van de PvdA-fractie vragen voorts naar de onafhankelijke positie van de nVWA. In de brief naar aanleiding van het rapport van Van Dijk (TK 28286, nr. 445) hebben wij uiteengezet dat de autoriteitsfunctie van de nVWA zich uitstekend verder kan ontwikkelen binnen de huidige juridische context. De nVWA is ook betrokken in de nieuwe risicoanalysestructuur voor zoönosen. Zo nemen zij deel aan diverse overleggen.

Ten aanzien van de integratie humane en veterinaire risicoanalysestructuur vragen de leden van het CDA naar de stand van zaken op drie terreinen van het rapport "Emerging zoonoses". De bestaande monitoring en surveillance zijn versterkt en verbeterd ondermeer door het structureel bijeenbrengen in het Signaleringsoverleg Zoönosen (SO-Z) van deskundigen uit verschillende disciplines die beschikken over gezondheidssignalen. Dit SO-Z is nu een structurele activiteit van het Centrum voor Infectieziektebestrijding (CIb) van het RIVM. Verder is de monitoring uitgebreid met gezelschapsdieren en paarden. De monitoring gezelschapsdieren wordt nog dit jaar operationeel. Die van paarden volgend jaar. De geprioriteerde lijst met 25 zoönosen wordt gebruikt bij de signalering, onderzoek en beleidsvorming. Het ministerie van EL&I en VWS lopen successievelijk de lijst na om te kijken of bestaand beleid verbeterd moet worden. ZonMw is gevraagd te onderzoeken, rekening houdende met deze lijst, wat de blinde vlekken zijn bij het zoönose-onderzoek. Wij hebben uw Kamer over de ingestelde risicoanalysestructuur geïnformeerd (TK 2010-2011, 28286, nr. 505).

De leden van de D66-fractie vragen naar oefeningen buiten crisistijd om de nieuwe risicoanalysestructuur te testen. In eerste instantie merken wij hierover op dat de nieuwe structuur niet alleen bij (dreigende) crisis maar ook van dag tot dag benut / gevolgd wordt. Bovendien worden ten algemene crisisoefeningen op diverse niveaus door de verschillende betrokken organisaties gehouden. Regelmatig ook gezamenlijk.

In het kader van nieuwe structuur voor de aanpak van zoönosen wordt door VWS en EL&I op dit moment bekeken wanneer en op welk niveau een crisisoefening met alle betrokken partijen uit het veterinaire en humane gezondheidsdomein uitgevoerd zal worden.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Onze referentie
242861

De CDA fractie vraagt of het Ministerie van EL&I een solide infrastructuur heeft voor de dierziektebestrijding. Het Ministerie van EL&I als opvolger van het Ministerie van LNV heeft tientallen jaren ervaring met het bestrijden van zeer besmettelijke dierziekten, zoals Klassieke Varkenspest (KVP) en mond en klauwzeer (MKZ). Hiervoor worden zeer beproefde en afgestemde beleids- en uitvoeringsdraaiboeken gebruikt. Voor alle spelers bij een dierziekteuitbraak, zoals nVWA, het Centraal Veterinair Instituut (CVI) en de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD), zijn de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in deze draaiboeken beschreven. Dierziektecrisesoefeningen maken deel uit van de crisisparaatheid.

De leden van de PvdA-fractie stellen vragen over de minimale afstand tussen veehouderijen en woningen. Recentelijk hebben wij de Gezondheidsraad gevraagd advies uit te brengen over een beoordelingskader voor de risico's van veehouderij voor omwonenden. Wij hebben de Gezondheidsraad verzocht onder andere antwoord te geven op de vraag of en zo ja welke afstandseisen tussen veehouderijen en woningen gesteld zouden moeten worden. Dit betreft een toezegging aan uw Kamer op 21 juni 2011 naar aanleiding van de bespreking van het rapport van IRAS/NIVEL/RIVM-onderzoek naar effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden. Over het nemen van concrete maatregelen willen en kunnen wij pas een standpunt innemen na ontvangst van het advies van de Gezondheidsraad. Zonder dit advies is een afgewogen oordeel op basis van de beschikbare kennis over mogelijke risico's van veehouderijen voor de volksgezondheid niet mogelijk.

De leden van de PvdA-fractie hechten eraan dat meetlocaties uit het onderzoek van IRAS/NIVEL/RIVM naar de relatie van intensieve veehouderij en gezondheid omwonenden openbaar worden gemaakt. Wij verwijzen hierbij naar de schriftelijke beantwoording van de Kamervragen van de heer van Gerven (SP) met hetzelfde verzoek (Aanhangsel van de Handelingen, 2010-2011, nr. 103).

De Partij van de Dieren wil dat er een verbod komt op gemengde bedrijven vanwege het gevaar van het ontstaan van nieuwe virussen. Een verbod op gemengde bedrijven in Nederland ter voorkoming van het ontstaan van nieuwe virusvarianten die een bedreiging zouden kunnen vormen voor de mens wordt niet overwogen. Een dergelijk verbod levert geen bijdrage aan een reductie van volksgezondheidsrisico's.

17 november 2011

Onze referentie
242861

Bestrijdingsstrategie waaronder vaccinatie

De leden van de PvdA-fractie vragen naar het verhaal van de kosten van het bestrijden van dierziekten. Het uitgangspunt is dat de (vee)houder zelf verantwoordelijk is voor de gezondheid van zijn veestapel en in principe ook de daaraan gerelateerde kosten voor het bewaken en bestrijden van dierziekten zelf draagt. In sommige gevallen moet de overheid inspringen bij de bewaking en bestrijding van besmettelijke dierziekten. Bijvoorbeeld omdat de mogelijkheden van de individuele (vee)houder te beperkt zijn, bestrijding plaatsvindt buiten de sector (hobbydierhouders), Nederland op grond van wetgeving of internationale verplichtingen genoodzaakt is om in te grijpen of vanwege risico's voor de volksgezondheid die het bedrijfsleven niet kan afwenden, zoals BSE en Q-koorts. Daardoor kunnen kosten ook niet altijd (volledig) aan de veehouderijsector worden doorbelast.

In het Convenant financiering bestrijding besmettelijke dierziekten LNV-PVV-PPE-PZ 2010-2014, en het daaraan gekoppelde Diergezondheidsfonds (DGF), staan de afspraken tussen EL&I en de sector over de verdeling van de bestrijdingskosten. Vanuit het DGF wordt ook de vergoeding aan de individuele veehouder betaald voor de geleden directe schade. De sectorbijdrage, die in principe de totale bestrijdingskosten zou moeten behelzen, is gebonden aan een maximum (plafondbedrag). Alleen indien de kosten gedurende een convenantperiode door een plafond heengaan, neemt de overheid na aftrek van de Europese bijdrage uit het Animal Health Fund de resterende kosten voor haar rekening.

De convenantconstructie voldoet aan de wederzijdse behoefte bij overheid en bedrijfsleven om vooraf heldere afspraken te hebben over de financiering van dierziektebestrijding en om financieringsrisico's hieromtrent te begrenzen. Het stimuleert tevens het verantwoordelijkheidsbesef en wederzijdse betrokkenheid. Jaarlijks worden de uitgaven van het DGF gerapporteerd aan uw Kamer.

De leden van de CDA-fractie vragen naar de wijziging van het Europese non-vaccinatiebeleid. Preventie is de afgelopen jaren niet alleen nationaal maar ook Europees een speerpunt ("prevention is better than cure"). Hierbij kan worden gedacht aan adequate hygiënemaatregelen op het bedrijf, het terugdringen van risicovolle contacten en "early-warning" systemen. Samen met het bedrijfsleven is en wordt hier stevig op ingezet. Inzet van preventieve vaccinatie zou een waardevolle aanvulling kunnen zijn bij het voorkomen en/of bestrijden van besmettelijke dierziekten. Nederland ijvert al jaren voor een bredere inzet van vaccinatie als bestrijdingsinstrument. De discussie over de pro's en contra's rond preventieve vaccinatie kent zowel juridische (EU verbod op preventieve vaccinatie tegen diverse dierziekten), praktische (beschikbaarheid effectieve vaccins), economische (exportpositie Nederland), epidemiologische (afweging risico op insleep en verspreiding), politieke (draagvlak bij EU lidstaten) als dierwelzijnsaspecten (belasting voor het dier), die zorgvuldig zullen moeten worden afgewogen.

Het vaccinatiebeleid heeft structureel mijn aandacht o.a. bij de herziening van het Europese diergezondheidsbeleid (CAHP), waarbij primair de inzet is om noodvaccinatie breder geaccepteerd te krijgen.

Directie Voedsel, Dier en Consument

De leden van de CDA-fractie vragen naar verschillende aspecten van de gevolgschade bij noodvaccinaties. Gevolgschade naar aanleiding van (de bestrijding van) besmettelijke dierziekten is primair een marktprobleem. Een individuele veehouder die, omwille van het bredere (sector)belang, verplicht zijn veestapel moet (laten) vaccineren in het kader van de dierziektebestrijding, zou daarbij bij voorkeur niet slechter af moeten zijn dan een niet-vaccinerende collega. Het is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de sector om hiervoor een voorziening te treffen en dat hebben we ook naar elkaar uitgesproken. We zetten ons in dat verband wel in om (de ontwikkeling van) private instrumenten voor risicobeheer te ondersteunen. Daarnaast dragen we de Nederlandse ideeën over de inzet van vaccinatie, zijnde beschermende noodvaccinatie ("noodvaccinatie voor het leven"), actief uit bij de Commissie met het oog op de herziening van het Europees diergezondheidsbeleid (CAHP) en de totstandkoming van de Europese Animal Health Law.

17 november 2011

Onze referentie
242861

Bij de herziening van het Europees Diergezondheidsbeleid (CAHP) wordt ook gekeken naar het oprichten van een Europese vaccinbank. EL&I heeft zijn expertise ingebracht in een Europese werkgroep, die zich over dit onderwerp heeft gebogen. Het volledige rapport van deze werkgroep is te vinden op de website van DG Sanco.

Q-koorts

De leden van de D66-fractie vragen naar de wijze waarop het advies binnen het Bestuurlijke Afstemmingsoverleg – Zoönosen (BAO-Z) tot stand is gekomen en vragen ook vanaf 2007 een overzicht te geven van versoepelde Q-koorts maatregelen waarvoor geen consensus was binnen het BAO-Z. In onze brief van 15 september 2011 (TK 2010-2011, 28286, nr. 523) hebben wij uw Kamer geïnformeerd dat van de zijde van de patiëntenvereniging en de gemeentelijke bestuurlijke partners werd verzocht om het uitbreidingsverbod in stand te houden. Hierover is in het BAO-Z gesproken en is er een advies gekomen. De openbare samenvatting van het BAO-Z van 3 augustus 2011 staat op www.onehealth.nl. Wij hebben dit BAO-Z ingesteld, mede naar aanleiding van de aanbevelingen van de commissie Van Dijk (zie TK 2010-2011, 28286, nr. 505). Vergelijking van dit BAO-Z advies met dergelijke BAO-adviezen is dus niet goed mogelijk omdat patiëntenorganisaties en de veehouderijsector tot dan toe geen inbreng in de vergadering hadden. Versoepelingen die in een eerder bestuurlijke overleg aan de orde zijn geweest zijn het opheffen van het fok- en aanvoerverbod en het verlagen van de frequentie van tankmelkonderzoek (brief TK 29 juni 2010).

De bestuurlijke partners hebben toen ingestemd met het advies om de frequentie van de tankmelkmonitoring terug te brengen en het advies om het fok- en aanvoerverbod in twee stappen op te heffen, maar adviseerden als voorwaarde dat het fokverbod op een bedrijf weer in te voeren bij een nieuwe besmetting. Dat aspect hebben de toenmalige bewindslieden niet overgenomen.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Onze referentie
242861

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen naar welke structurele maatregelen nu zijn genomen en vragen inzicht in nieuwe vestigingen en uitbreidingen van geitenbedrijven in Noord-Brabant. Het Deskundigenberaad o.l.v. het CIb schat in dat we voor wat betreft de Q-koorts situatie terug zijn op het niveau van voor de epidemie. Dit betekent niet dat we (kunnen) overgaan tot de orde van de dag, maar vraagt ons inziens wel om een heroriëntatie op het huidige crisismaatregelenpakket. Voor de wetenschappelijke onderbouwing hiervan verwijzen wij u naar het deskundigenadvies dat op 14 juli jl. aan uw Kamer is toegestuurd. De belangrijkste structurele maatregel bij de bestrijding en preventie van Q koorts, en tevens strikte randvoorwaarde voor de aanpassing van het huidige maatregelenpakket, is de eerder geïntroduceerde verplichte vaccinatie van melkgeiten en -schapen. Daarnaast gelden nog steeds diverse andere maatregelen zoals o.a. de meldplicht, een fokverbod voor niet-gevaccineerde dieren, een afzonderingsplicht bij aflammeren en diverse hygiënemaatregelen. Zoals hiervoor is aangegeven in antwoord op vragen van de fractie van D66 zijn de overwegingen van de patiëntenvereniging en bestuurlijke partners voldoende betrokken bij ons besluit het uitbreidingsverbod op te heffen. Uit het deskundigenadvies volgt dat het landelijke uitbreidingsverbod, dat was ingesteld op grond van de GWWD, bij handhaving van de vaccinatieplicht niet verder bijdraagt aan het verminderen van het risico op overdracht van Q koorts op mensen. Wij zien daarom geen aanleiding om de afschaffing van het uitbreidingsverbod te herzien. Dit laat onverlet dat provincies vanuit hun eigen bevoegdheid een bouwstop kunnen instellen c.q. in stand kunnen houden, bijvoorbeeld op basis van de Wet op de Ruimtelijke ordening. De provincies zijn daarmee ook de aangewezen plaats om inzicht te krijgen in de aanvragen die zijn ingediend voor nieuwvestiging dan wel uitbreiding van geitenbedrijven.

De leden van D66-fractie vragen welke stappen er sinds 14 juli jl. gezet zijn om geitenhouders, die traag gevaccineerd hebben, aan te spreken. Zoals eerder gemeld aan uw Kamer (TK 28286, nr. 520) waren ook wij bezorgd en teleurgesteld over het gebrek aan voortvarendheid waarmee de verplichte vaccinaties binnen de sector werden uitgevoerd aangezien minder dan een maand voor de deadline op 1 augustus jl. slechts een derde van de geiten- en schapenhouders hun dieren had laten vaccineren. Sinds 14 juli jl. heeft de nVWA de betreffende veehouders schriftelijk gewezen op hun vaccinatieplicht. Daar waar bedrijven niet tijdig en volledig gevaccineerd waren, zou de nVWA de veehouder vanaf 31 augustus een last onder bestuursdwang opgelegd hebben.

Dat bleek uiteindelijk niet nodig, omdat alle schapen- en geitenhouders hun dieren voor 31 augustus jl. hebben laten vaccineren. Komende maanden bekijkt de nVWA welke handhavingsinstrumenten gebruikt kunnen worden zodat volgend jaar alle veehouders wel tijdig zullen vaccineren.

Directie Voedsel, Dier en Consument

17 november 2011

Naar aanleiding van de nasleep van de Q-koortsuitbraak hebben de leden van de SGP over de onderuitputting van de middelen die beschikbaar zijn gesteld voor de herstructurering van de melkgeiten en -schapensector. De herstructureringsregeling was bedoeld als een vangnet voor ondernemers, wiens bedrijfsvoering als direct gevolg van de Q-koorts crisis in gevaar dreigde te komen. De regeling is slechts beperkt uitgeput, want er zijn in 2010 vijf aanvragen goedgekeurd (totaal € 237.335,-) en in 2011 is er één aanvraag goedgekeurd (€ 33.085,-). De regeling is op 1 oktober 2011 gesloten. Op dit moment worden nog 3 aanvragen behandeld. Zij vragen alle drie het maximale bedrag aan van € 100.000,-. Vanwege de geringe belangstelling voor deze regeling en de afnemende noodzaak, omdat de crisismaatregelen werden versoepeld, is besloten deze regeling niet meer te heropenen.

Onze referentie
242861

De Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

dr. Henk Bleker

mw. drs. E.I. Schippers